

УДК 634.717

Шубенко Л.А., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЗИМОСТІЙКІСТЬ ОЖИНИ

Представлені результати вивчення 6 інтродукованих сортів ожини на зимостійкість в умовах Правобережного Лісостепу України. Виявлено ступінь пошкодження низькими температурами пагонів досліджуваних генотипів (від 0,5 до 4,3 балів). Встановлено рівень пошкодження бруньок у сортів.

Ключові слова: ожина, зимостійкість, пошкодження пагонів, підмерзання бруньок.

Серед поширених у Центральному Лісостепу України ягідних культур все більшу популярність набуває найближчий родич малини – ожина (вид *Rubus L.*). Потенційна продуктивність ожини в кілька разів перевершує малину і в сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах досягає 25-30 кг з куща [1]. Ожина – культура, вимоглива до тепла. Для більшості її сортів характерна низька зимостійкість, рослини сильно пошкоджуються при морозах $-18-25^{\circ}\text{C}$. Крім того, лімітуючими факторами для вирощування ожини є короткий період вегетації, недостатня сума активних температур і недостатня зволоженість ґрунту [2].

Набір сортів ожини з високою спадковою морозостійкістю невеликий, хоча її з успіхом вирощують в регіонах і з дуже суворими зимами. Велику роль в цьому відіграє сніговий покрив. Важливо, щоб стебла ожини опинилися під снігом вже в листопаді, так як в цей час стійкість кори стебел недостатня. Сніг також захищає рослини від впливу сонячних променів в січні-березні. У ньому для стебел створюється сприятливий температурний режим з помірною та рівномірною вологістю [2, 3].

Нажаль, в останні роки зими в Лісостеповій зоні України малосніжні, сніговий покрив нестійкий і, як показали наші дослідження, він не може бути надійним захистом пагонів ожини від морозів.

Сортовивчення ожини проходило протягом 2018-2021 рр. на дослідному полі НВЦ БНАУ. Об'єктами досліджень були 6 інтродукованих сортів ожини (Arapaho, Black Satin, Smootstem, Thornfree, Ruben, Triple Kraun). Робота виконувалася з урахуванням основних положень «Методики державного сортовипробування сільськогосподарських культур на придатність до поширення в Україні ...» [4].

Дослідження морозостійкості ожини проводились в неукривній культурі з підв'язкою стебел до шпалери. Ступінь підмерзання оцінювали за 5-ти бальною системою. Схема розміщення рослин 3,0 x 1,5 м.

Зимові умови в період спостережень не сприяли перезимівлі пагонів ожини. Хоча зима 2018-2019 рр. була не дуже суворою для рослин ожини. Нічна температура повітря на межі снігового покриву в січні досягала -8°C , а в лютому – 12°C при висоті снігу 5-6 см. Часткове пошкодження пагонів спостерігали у

сортів Tripl Kraun, Ruben. Найбільше пошкодились бруньки у сортів Агарано, Black Satin.

Зимовий період 2019-2020 рр. відзначився відсутність низьких температур. Середня температура періоду спокою не опускалася нижче 0° С. У цей рік рослини ожини не пошкодились морозами.

Жорсткіша перезимівля проходила в 2020-2021 рр., коли в січні температура опускалася до –22 ° С при відсутності снігового покриву. У лютому відзначалися морози до – 16 ° С, але глибина снігу в цей час становила 30 см. Найменшу зимостійкість показав сорт Tripl Kraun, у якого підмерзання пагонів склало 4,0 бала, а підмерзання бруньок – 3,5 бала.

Такі погодні умови дозволили об'єктивно оцінити інтродуковані сорти ожини на зимостійкість в природних умовах вирощування.

Література

1. Шубенко Л.А., Шох С.С., Куманська Ю.О. Оцінка сортів ожини придатних для вирощування в умовах Правобережного Лісостепу України / Збірник наукових праць БНАУ «Агробіологія». 2020. 1 випуск. с 206.
2. Телепенко Ю.Ю. Морозостойкость сортов ежевики (*Rubus subg. Eubatus Focke*) в условиях Западной Лесостепи Украины / *Plant Varieties Studying and Protection*. 2018. 14 (1) С.124.
3. Грюнер Л.А., Кулешова О.В. Зимостойкость ежевики в условиях Орловской области при использовании зимнего укрытия и ретарданта тур / *Современное садоводство*. 2017. № 2. С. 1-9.
4. Методика державного сортовипробування сільськогосподарських культур на придатність до поширення в Україні (плодові, ягідні, горіхоплідні, субтропічні, виноград та шовковиця) / Охорона прав на сорти рослин: офіц. бюлетень / [Гол. ред. В. В. Волкодав]. К.: Алефа, 2005. Вип. 2. Ч. 2. С. 161–232.